گدار و کایه دو سینما

بخش اول

نویسنده: جفری نوول اسمیت مترجم: آرش طهماسبی منبع: سایت اندساوند

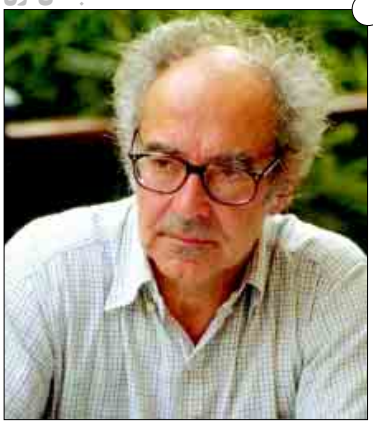

بر پاریس بعد از جنگ چه گذشت که از آن گدار، کایه دو سینما و موج نو سربرآوردند؟ جفری نوول - اسمیت از سر لطافت نگاهی به این دوره آشوب های سیاسی و سرخوشی می اندازد

برای یک هنرمند یا روشنفکر جوان، پاریس بعد از جنگ جهانی دوم جای خوبی برای زندگی بود. این درست که کمبودهایی وجود داشت، بویژه از لحاظ تأمین سوخت، اما اگر حالتان خوش نبود چرا به کافه نروید تا نگاهی به ژان پل سارتر یا ژولیت گرسو بیندازید؟ یا بهتر از این، بروید سینما و فیلمی ببینید؟ آن دوره، دوره بزرگی برای سینما بود. (آن زمان) خود سینمای فرانسه چندان چیز جالبی نبود. آن کارگردان های بزرگ دهه ۳۰ - رنوار، کلر، دوبویه، اوفوس - که در سال ۱۹۴۰ به آمریکا گریخته بودند، عجله چندانی برای بازگشتن نداشتند. آنهایی که ماندند مثل کارنه یا گرمیون و یا آنهایی که به عنوان استعدادهای جدید طی دوره اشغال ظهور کردند مثل (هانری ژرژ) کلوزو یاسیمان، به نظر می رسید که مطمئن نبودند تحت شرایط جدید چه سمت و سویی را باید در پیش می گرفتند. اما سینماهای دیگری هم وجود داشتند، به ویژه می توان از نئورئالیسم ایتالیا نام برد. فیلمهای انگلیسی به طرز شگفت آوری عامه پسند بودند - کمدی های ایلینگ، شکسپیر اولیویه، پاول و پرس برگر. بیشتر آنها هالیوودی بودند. به مدت پنج سال از زمان اشغال فرانسه در ۱۹۴۰ هیچ فیلم آمریکایی وارد نشده بود. مگر قاچاقی و مخفیانه از طریق اسپانیا یا دیگر کشورهای بی طرف. عامه فرانسوی ها «بر باد رفته» (۱۹۳۹) یا «منشی همه کاره»، (۱۹۳۹)، یا «ستاره مجلات» (۱۹۴۴) را ندیدند. «همشهری کین» (۱۹۴۱) هم از این امر مستثنی نبود، فیلمی که سارتر از آن در نیویورک در سال ۱۹۴۵ با هیجان می نویسد. اینها و صدها فیلم دیگر در انتظار عقد قراردادی بین دول فرانسه و آمریکا بودند تا مجوز صدور مجدد به فرانسه را کسب کنند. این قرارداد در مه ۱۹۴۶ امضا شد و سیل (ورود فیلمهای آمریکایی) آغاز گردید.

فرهنگ سینمایی که در این شرایط در پاریس گسترش یافته بود مثل جاهای دیگر نبود. در کنار سینمای متعارف، محیط «هنر و تلاش» در حال احیا بود و کلوب های سینمایی بی شماری برپا شدند که پایه های آن در زمان مقاومت پی ریزی شده بود. یک هانری لانگلوا بود و «سینماتک فرانسه» که به طور مخفیانه طی زمان اشغال رشد یافته بود و اکنون آماده ارائه دوره کاملی از تاریخ سینما (از دیدگاهی نسبتاً نامتعارف) بود و فرهنگی از مجلات کوچک به وجود آمد (از روی اشتیاق نویسنده ها نه خوانندگان) که تعداد آنها از حد شمارش فراتر بود. با این حال، برای ناشر معتبری چون گالیمار خواننده به اندازه کافی وجودداشت تا La Revue du Cinema (بیداری سینما) را در سال ۱۹۴۶ دوباره به زیور طبع آراسته کند و به مدت سه سال کار انتشار آن را ادامه دهد.

«بیداری سینما» توسط ژان - ژرژ اوریل سردبیری می شد که قبلاً نشریه ای با همین عنوان و همین اهداف آموزشی را به مدت ۱۵ سال هدایت کرده بود. دستیارش مرد جوانی بود به نام ژاک دونیو - وال کروز، که بعدها یادآور شد دفترشان در گالیمار روبروی دفتر آلبر کامو بود که به ندرت با او صحبت می کردند زیرا کامو علاقه ای به سینما نداشت. کامو یک استثنا بود. بیشتر چهره های شاخص جامعه روشنفکری فرانسه، از کوکتو تا سارتر، مجذوب سینما بودند. البته مسأله مباحثات سیاسی هم در میان بود. جریان ورود فیلمهای آمریکایی از سوی چپی ها، به ویژه کمونیستها، تهدیدی نه تنها برای مسأله اشتغال در فرانسه که برای فرهنگ فرانسوی تلقی شد و آن را مانند پرورش ماری در آستین در زمان جنگ سرد قلمداد کردند. با شدت گرفتن جنگ سرد، شکافی در فرهنگ سینمایی فرانسه پدید آمد. چپی ها کنترل مجله ای سینمایی به نام LEcran francais (اکران فرانسه) را در دست گرفتند که توسط آندره بازن هدایت می شد؛ یک کاتولیک متمایل به چپ که تا انتها سعی داشت پل های بین نگرش های مختلف را حفظ کند. در کنار نوشته های بازن، این مجله مقاله مشهور «تولد آوانگارد نوین: دوربین - قلم» (Camera stylo -) را چاپ کرد که در آن منتقد / فیلمسازی مثل الکساندر آسترو ظهور گونه ای سینما را پیش بینی کرد که «ابزاری برای نوشتن خواهد بود به انعطاف پذیری و ظرافت زبان نوشتاری.» فقدان بازن و آسترو خبر بدی برای اکران فرانسه و به طور کلی فرهنگ سینمایی فرانسه بود، اما یک نتیجه غیرمنتظره دربرداشت.

در سال ۱۹۴۸، سال انتشار مقاله آسترو، اوریول به مدت کوتاهی بعد از اینکه گایمار انتشار مجله بیداری سینما را متوقف کرده بود، در یک سانحه رانندگی درگذشت. دونیو - وال کروز شروع کرد به ایجاد یک محفل جدید تا جایگاه خود را بیابد و بستری را برای بازن و نگرشهای او فراهم آورد. گایمار از پذیرش عنوان بیداری سینما برای نشریه امتناع کرد، بنابراین وال کروز و دوستش لئوناردو کاپگل عنوان جدیدی را برگزیدند: «کایه دو سینما». نخستین شماره آن در آوریل ۱۹۵۱ انتشار یافت و هنوز هم منتشر می شود.

در سه سال اول حیات کایه دو سینما، تحت سردبیری وال کروز، بازن ولو دوکا و مدیریت کاپگل، مقالات ویژگی چندان خاصی نداشتند. کایه آزاداندیشی را از «بیداری سینما» نسبت به آنچه که جدید بود به ارث برد. به اضافه یک عدم قطعیت نسبت به اینکه این چیز جدید چیست ولز جدید بود، شکی در این مورد وجود نداشت. نئورئالیسم جدید بود، اما بنابر ادعای بازن و برخی منتقدین کاتولیک دیگر، آیا واقعاً چیزی متفاوت از سایر فرم های رئالیسم بود؟ چه چیز دیگری در سینمای آمریکا جدید بود؟ «بیداری» حتی پیشنهاد کرده بود نمایشنامه نویس چپی کلیفورد اودت را به عنوان یک فیلمساز ببینیم، اما کایه به آرامی شروع به حرکت در جهت متفاوتی کرد. کایه در اشتیاق نشان دادن نسبت به نیکلاس ری، که نخستین فیلم بلندش «آنها تا شب زندگی می کنند» در سال ۱۹۴۸ به نمایش درآمد، با همتای انگلیسی خود Sequence (سکانس) هم آواز بود. کایه حرکتی را هم به سمت ارزیابی مجدد هیچکاک آغاز کرده بود که فیلمهای آمریکایی متقدم اش یک خط در میان در اواخر دهه ۴۰ و اوایل دهه ۵۰ به فرانسه می آمدند و به یاری هانری لانگلوا و سینماتک، کایه -در شخص ژاک ریمو - اکتشاف مجدد و مهم خود از هوارد هاکز را به عمل آورد.

کایه تنها نشریه ای نبود که بستری را برای این اکتشافات پدید می آورد. «سینه کلوب دوکارتیه» نه تنها طیف جالبی از فیلم ها را نشان می داد بلکه برای مدتی نشریه خود به نام «گازه دوسینما» را منتشر می کرد، یک مجله پیش پا افتاده با یک چاپ سردستی که سردبیر آن موریس شرر بعدها تحت نام اریک رومر به منتقد و فیلمساز مشهوری بدل شد. همچون بازن، شرر کاتولیک بود و همچون او به رئالیسم ذاتی سینما اعتقاد داشت. اما از مسیر دیگری به این دیدگاه رسید و موقعیت خود را به گونه ای حفظ کرد که به لحاظ فکری سازش ناپذیر بود اما فضایی را به دیگر ذائقه ها اختصاص می داد. او از نخستین نویسندگان فرانسوی بود که هیچکاک را از لحاظ فلسفی بررسی کرد.

قاعده ثابتی وجود ندارد

ژان - لوک گدار جزو کسانی بود که به شدت مجذوب پاریس آن سالها شد. اگرچه او متولد پاریس بود اما بیشتر سالهای کودکی و نوجوانی خود را در آرامش و امنیت سوئیس گذراند. در پایان دهه ۴۰ به فرانسه برگشت تا خود را برای ورود به دانشگاه آماده کند اما خیلی زود جذب فرهنگ سینماـدوستی [خوره های فیلم -م-.]

پاریس بخش چپ رودخانه شد.(۱) او اولین شانس اش را برای نوشتن در مورد فیلم در سن ۱۹ سالگی در گازه دوسینما به دست آورد. وقتی این مجله بسته شد او به همراه شرر به کایه نقل مکان کرد. اگر بخواهیم جانب انصاف را رعایت کرده باشیم، باید بگویم در آن روزها او منتقد خوبی نبود، یا دقیقتر بگویم، آدم به درد بخوری نبود. از آن دسته نویسنده هایی نبود که آدم با خواندن نوشته اش (ریویو) بتواند بفهمد فیلم راجع به چه بوده است. از سوی دیگر، اگر از قبل فیلم را دیده باشید، تفسیرهای او همواره روشنگر بود. در زمانی که او نخستین فیلم بلندش «از نفس افتاده» را در سال ۱۹۵۹ ساخت، درواقع به نویسنده بسیار مهمی بدل شده بود و برای مابقی زندگی اش به همان اندازه ای که فیلمساز اوریژینالی بود، نویسنده و متفکر اوریژینالی هم در عرصه سینما باقی ماند.

اولین رویارویی گدارباً مقوله نویسندگی در مورد سینما موجز و کوتاه بود. بعد از معدودی ریویو و گاهی مقالات کوتاه، دوباره پاریس را ترک کرد. او در سوئیس به عنوان یک کارگر برای ساختن یک سد کار کرد وفیلمی در مورد آن ساخت. وقتی در سال ۱۹۶۵ به پاریس برگشت، کایه تغییر کرده بود. بازن و وال کروز هنوز سردبیر بودند اما نویسنده های جوانتری که سرآمدشان فرانسوا تروفو بود، اوضاع را به دست گرفته بودند. نگرش غالب، نگرش «سیاست مؤلفین» و آن چیزی بود که با زن به طعنه به آن لقب «سنت هیچکاکی - هاوکزی» داده بود. رنوار و روسلینی بت شده ترین کارگردانان اروپایی باقی ماندند. در مورد بونوئل همچون روزهای اولیه کایه چیزی نوشته نمی شد. میزوگوچی کشف شده بود و به قیمت کنار گذاشتن کوروساوا تبلیغ می شد. در میان کارگردانان آمریکایی [فریتز] لانگ، ری و [آتو] پره مینجر در کنار هیچکاک و هاوکز، ستایش می شدند. کشف های جدید فولر و تاشلین بودند [جوزف لئو] منکیه ویج اندکی کمتر از گذشته ستایش می شد.

این سلایق باب طبع گدار بودند اما هرگز خودش را به آنها محدود نکرد. او برگمان مبتدی «استراحت تابستانی» یا «تابستان با مونیکا» را علی رغم هنری بودن خاص اش، دوست می داشت. او کمدی را خیلی دوست می داشت و حتی برای مدتی سعی کرد برچسب مؤلف بودن را بر نوربرت کاربوئای فراموش شده و فراموش شدنی بزند. مهمترین نکته این بود که می خواست خودش را برای فیلمساز شدن آماده کند و نوشته ها و ریویوهای او سنگ بنای این آرزو بود. فیلم هایی برایش اهمیت داشتند که می توانست چیزی از آنها بیاموزد: فیلم هایی که در آنها استفاده ویژه ای از دوربین شده بود؛ فیلمهایی که شخصیت هایشان به نظر زنده و واقعی می آمدند. او دربین منتقدین کایه به خاطر علاقه اش به فیلم هایی با پایه مستند، شخص متمایزی به حساب می آمد. او به ویژه روش (Rouch) و نه را ستایش می کرد. او «هند» روسلینی (هند: یعنی خلقت جهان) را همانطور تعیین می کرد که از «پیروزی تلخ» نیکلاس ری تمجید می کرد (سینما یعنی نیکلاس ری) (جمله معروف گدار).

دو ویژگی بارز، نشانه نقدهای گدار در دهه ۵۰ هستند. یکی آوردن پیاپی اسامی مختلف بود. او به زحمت می توانست پاراگرافی را بدون آوردن و ارجاع دادن اضافی به نام یک شاعر، نقاش یا نویسنده، بنویسد. این مسأله از طرفی از حدودی بچگانه و احمقانه است. نوشته هایش به جای اثبات عمق خواش، او بیشتر ماهیت سطحی فرهنگ اش را نشان می داد که شبیه به فرهنگ یک بچه مدرسه ای بالای متوسط فرانسوی است که برای به دست آوردن دیپلم متوسطه به منظور به دست آوردن جایگاهی در سوربون، درس می خواند. از طرف دیگر، این [شیوه نگارش] هدفی را متضمن می شود. ارجاع دادن به شعرا، نقاشان و نمایشنامه نویسان از دید گدار به منظور ایجاد تکیه گاهی برای سینما و منزلت بخشیدن به آن در دنیای گسترده تر هنر، صورت می گرفته است. ارجاع به گریفیث، مورناتو، ایزنشتاین و سایر بزرگان پایه گذار [سینما] تلاشی است در عرصه تبارشناسی [سینما] و نقب زنی نگرش های گسترده تر در این عرصه به برخی منشأهای واقعی و اسطوره ای. به فرض ماهیت تصادفی [بی غرض] ریویوهای او و دوستانش، که ملهم از الگوهای غیرعادی نمایش فیلم و برنامه ریزی الهام بخش اما غیرقابل پیش بینی سینماتک بوده است، این گونه تصویرسازی از تاریخ سینما بعضاً چیزی کمتر از حماسه ندارد.

دومین ویژگی برجسته نوشته های گدار عشق به ایهام و پارادکس است. البته این مسأله را همیشه نمی توان به خوبی در زبان انگلیسی [ایضاً در فارسی - م-.] انعکاس داد. بسیاری صرفاً خنده دار هستند و می توانند به اندازه مورد اول [آوردن اسامی مختلف] آزاردهنده باشند اما کارکرد آنها خلق نوعی عرصه نشانه شناختی است که در آن ایده های مختلف و ناهمخوان به هم جفت و جور می شوند و شباهت های بعیدی به دست می آیند، تا حدودی مثل کار جیمز جویس در اولیس یا میداری فینگان. روح و روان یکی از «چرانه» ها است؟ از آنجایی که نمی دانیم چرا دنیا چنین است، چرا به راههای دیگر نیندیشیم که در آنها خرده های آن ممکن است با هم تماس پیدا کنند؟ به نظرمی رسد نه هر و نه زندگی هیچیک قواعد ثابتی ندارند، اما با قدری تصور می توان الگوهایی را برای آنها درنظر گرفت که از دل آنها ممکن است حقیقت بروز کند.

پانوشت

left Bank: - ۱ قسمت چپ رودخانه سن در پاریس که پاتوق هنرمندان و نویسنده ها (بویژه از نوع غیرمتعارف) و زادگاه برخی جنبش ها و جریانهای هنری بوده است - م.

ادامه دارد

بسمه تعالی

دعوت به همکاری

شرکت مهندسی مشاور مهاب قدس به منظور تکمیل کادر فنی خود از متخصصان و کارشناسان مشروحه ذیل دعوت به همکاری می نماید:

مدرک و رشته تحصیلی	زمینه تجربی	حداقل سابقه کار	محل خدمت	تعداد
مهندسی آبیاری	مدیریت یا نظارت در امر بهره برداری و نگهداری از شبکه های آبیاری و زهکشی	۱۰ سال	تهران	۱ نفر
مهندسی عمران - سازه	طراحی سازه های آبی	۵ سال	تهران	۲ نفر
مهندسی عمران - خاک و پی	طرحهای آبی	۵ سال	تهران	۳ نفر
مهندسی عمران - آب	طرحهای آبی	۵ سال	تهران	۱ نفر
مهندسی آبیاری و زهکشی	طرحهای آبیاری و زهکشی	۵ سال	تهران	۶ نفر
مهندسی آبیاری	نظارت بر طرحهای آبیاری و زهکشی	۱۰ سال	استانهای: فارس، خوزستان، ایلام، کرمان	۵ نفر
مهندسی عمران - عمران مهندسی عمران - آب	نظارت بر طرحهای آبیاری و زهکشی و خطوط انتقال آب	۵ سال	استانهای: فارس، خوزستان، ایلام، کرمان	۱۲ نفر
فوق لیسانس امور مالی	بودجه ریزی	۷ سال	تهران	۱ نفر
فوق لیسانس امور اداری	امور اداری	۵ سال	تهران	۱ نفر
فوق لیسانس مدیریت فوق لیسانس صنایع	مدیریت و آموزش	۵ سال	تهران	۲ نفر
مهندسی صنایع	بودجه	۵ سال	تهران	۱ نفر
مهندسی مکانیک - مکانیک در حرارت و سیالات	طراحی تصفیه خانه ها و تلمبه خانه ها و تأسیسات مشابه	۵ سال	تهران	۲ نفر
مهندسی اتومکانیک	طراحی تصفیه خانه ها و تلمبه خانه ها و تأسیسات مشابه	۵ سال	تهران	۲ نفر
مهندسی برق - قدرت	طراحی تصفیه خانه ها و تلمبه خانه ها و تأسیسات مشابه	۵ سال	تهران، شهرستان	۴ نفر
لیسانس علوم کتابداری و اطلاع رسانی	کتابداری مسلط به کار با کامپیوتر	۵ سال	تهران	۱ نفر
فوق دیپلم - دیپلم کتابدار	کتابداری مسلط به کار با کامپیوتر	۵ سال	تهران	۱ نفر

واجدین شرایط می توانند درخواست خود را با ذکر مشخصات کامل فردی، تحصیلی و سوابق کاری در مدت ۱۰ روز از تاریخ نشر این آگهی به صندوق پستی: ۶۸۷۵-۱۹۳۹۵ (تهران)- واحد کارکنان و رفاه ارسال فرمایند.
ضمناً افرادی که در آزمون اداری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور شرکت داشته اند تصویر کارنامه خود را به همراه مدارک ارسال فرمایند.

پذیرش نمایندگی

شرکت معتبر بازرگانی خارجی در زمینه لوازم خانگی به نمایندگی بدون سرمایه با ضمانت نامه بانکی در کلیه شهرستانها و استخدام رسمی سرپرست استان یا دفتر در مرکز استان نیازمند است.
تلفن تماس تهران ۸۸۷۰۵۰۴۵-۹

تیزهوشان و خلاقیت های ذهنی

زیر نظر: دکتر شاکری
مکانیزه ای جهت شناسایی و پرورش استعدادهای تیزهوش
سرویس رفت و برگشت
نمایندگی معتبر میپذیریم
۸۸۸۰۸۲۹۵-۸

آگهی مناقصه

سازمان حمل و نقل و پایانه های استان بوشهر در نظر دارد، تعمیرات پاسگاه پلیس راه دائمی را از طریق مناقصه عمومی واگذار نماید. لذا شرکت های واجد شرایط می توانند حداکثر ۱۰ روز پس از انتشار آگهی با مراجعه به سازمان حمل و نقل استان واقع در چهارراه کشتیرانی و یا از طریق وب سایت www.iranetc.com نسبت به دریافت یا رویت اسناد مناقصه اقدام نمایند.
سازمان حمل و نقل و پایانه های استان بوشهر

آگهی

شرکت تولیدی برای عرضه محصولات خود به فروشگاههایی به متراژ ۳۰ مترمربع به بالا در شمال، شرق و غرب تهران بصورت مشارکت، نمایندگی، رهن و اجاره نیازمند می باشد.
تلفن تماس: ۰۹۱۲۱۱۹۹۲۷۸ - ۵۵۳۰۱۹۴۴

آگهی مناقصه عمومی
شماره ۸۴/۵۰

شرکت سهامی مخابرات استان هرمزگان

شرکت سهامی مخابرات استان هرمزگان در نظر دارد نسبت به اقلام مخابراتی مشروحه ذیل برابر استانداردهای شرکت مخابرات ایران و مشخصات فنی مربوطه از طریق مناقصه عمومی اقدام نماید. لذا از کلیه تولیدکنندگان و فروشندگان واجد شرایط (اشخاص حقوقی) دعوت به عمل می آید حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز اداری، از تاریخ انتشار آگهی، ضمن واریز مبلغ ۱۵۰/۰۰۰ ریال به حساب جاری شماره ۲۰۸۰ نزد بانک صادرات هرمزگان شعبه گلشهر بندرعباس کد ۳۲۸۶ با در دست داشتن فیش واریزی و درخواست کتبی شرکت در مناقصه به امور قراردادهای این شرکت واقع در بندرعباس، بلوار رسالت جنوبی، ساختمان مرکزی مخابرات، طبقه اول، اتاق ۱۰۷ مراجعه و اوراق مناقصه را دریافت نمایند. متقاضیان برای کسب اطلاعات بیشتر می توانند با شماره تلفنهای ۶۶۹۵۴۹-۶۶۹۵۴۳-۰۷۶۱ تماس حاصل نمایند. بدیهی است این شرکت در رد یا قبول هریک از پیشنهادات مختار خواهد بود.

ردیف	نوع کالا	تعداد
۱	راک یکسو کننده سونیچ مد ۴۸ ولت ۲۵ آمپر مدل A2	۲ دستگاه
۲	یکسو کننده سونیچ مد ۴۸ ولت ۲۵ آمپر	۶ دستگاه
۳	راک یکسو کننده سونیچ مد ۴۸ ولت ۱۰۰ آمپر مدل B2	۷ دستگاه
۴	یکسوکننده سونیچ مد ۴۸ ولت و ۱۰۰ آمپر	۴۴ دستگاه
۵	تابلو ایستاده باتری DC برای سه سری باتری	۲ دستگاه
۶	تابلو AC ایستاده برای ۶ دستگاه راک یکسو کننده	۱ دستگاه
۷	تابلو AC-B ایستاده	۱ دستگاه
۸	تابلوDC-B توزیع DC ایستاده	۳ دستگاه

فروش اسناد	۸۴/۶/۲۳ تا ۸۴/۷/۳
مهلت تحویل پاکات	حداکثر تا تاریخ ۸۴/۷/۱۶
تاریخ بازگشایی	۸۴/۷/۱۷
محل بازگشایی	سالن کنفرانس واقع در ساختمان مرکزی مخابرات
مبلغ سپرده شرکت در مناقصه	۲۶/۱۰۰/۰۰۰ ریال

Web site: www.tci-hormozgan.ir
E-mail: info@tci-hormozgan.ir
شرکت سهامی مخابرات استان هرمزگان